

Monika Jagielska

e-mail: 182910@ue.wroc.pl

ORCID: 0009-0008-1600-2285

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Podatek od infrastruktury w gminie

DOI: 10.15611/2023.99.2.03

JEL Classification: G38, E62, K110

Streszczenie: Rozbudowa i doskonalenie obiektów infrastruktury to niezwykle ważna kwestia dla gmin ze względu na to, że infrastruktura jest podstawą funkcjonowania i rozwoju każdej jednostki terytorialnej. W artykule skupiono się na analizie roli i odpowiedzialności gmin w Polsce w odniesieniu do finansowania rozwoju infrastruktury i podatku od nieruchomości. Celem badania było określenie wpływu zakończonych inwestycji na podatek od nieruchomości. Wyniki badań własnych wskazują, że gminy powinny poszukiwać zewnętrznego finansowania, aby uzupełnić dochody własne i zrealizować wszystkie planowane projekty rozwoju infrastruktury. Ponadto gminy powinny skupić się na tworzeniu silnej bazy ekonomicznej, aby przyciągać inwestorów i stymulować wzrost gospodarczy. Podczas zatwierdzania projektów rozwoju infrastruktury gminy powinny dokładnie rozważyć koszty związane ze zwiększeniem lub z niezwiększeniem wartości początkowej środków trwałych.

Słowa kluczowe: finansowanie, rozwój infrastruktury, podatek od nieruchomości, teoria finansów publicznych, rachunkowość

1. Wstęp

Gmina to jednostka samorządu terytorialnego, a zatem podstawowa jednostka administracyjna w Polsce. Składają na nią zarówno teren określony przez granice administracyjne, jak i mieszkańcy tego obszaru, dla których jest ona jednym z najbliższych organów władzy, a jej działania mają bezpośredni wpływ na jakość życia w danej miejscowości czy regionie.

Działalność gminy wymaga pobierania podatków, w tym podatku od nieruchomości. Jest to podatek lokalny pobierany przez samorządy terytorialne, w tym gminy. Wpływy z tego podatku są jednym ze źródeł dochodów gmin w Polsce. Za zebrane środki samorząd może finansować inwestycje infrastrukturalne, takie jak: budowa dróg, kanalizacji, wodociągów czy innych obiektów użyteczności publicznej. Zmieniające się potrzeby mieszkańców i rozwijająca się gospodarka wymagają ciągłego dostosowywania infrastruktury do nowych wyzwań.

Celem badania było określenie wpływu zakończonych inwestycji w infrastrukturę na podatek od nieruchomości w gminie. Wśród metod badawczych wykorzystano: analizę literatury przedmiotowej, studium przypadku, jakim była gmina Sokolniki, oraz wywiad. W pracy opisano istotę, funkcjonowanie i źródła finansowania gminy.

2. Jednostki samorządu terytorialnego i zakres ich działania

Pojęcie samorządu terytorialnego można ujmować z wielu perspektyw. W przypadku próby definiowania z punktu widzenia prawa administracyjnego definicja tego organu nie jest sformułowana w sposób jednoznaczny. Warto w tym miejscu wspomnieć, że często definiuje się samorząd terytorialny na podstawie wkładu dwóch teoretyków z tej dziedziny, działających w okresie międzywojennym, a mianowicie Tadeusza Bigi i Jerzego Panejki. Zatem według Panejki samorząd terytorialny to zdecentralizowana administracja państwowa działająca na podstawie ustawy, która jest wykonywana przez lokalne organy, a ich niepodległość wobec innych organów oraz samodzielność określają aktualne przepisy prawa. Z kolei Bigo zdefiniował samorząd terytorialny jako zdecentralizowaną administrację publiczną, w ramach której działają samodzielne podmioty, zwane korporacjami. Współcześnie definiowanie samorządu przez Bigę ma przełożenie na praktyczną i prawną konstrukcję samorządu w systemie polskim (Jaworska-Dębska i in., 2011, s. 265-266).

Według Zygmunta Niewiadomskiego samorząd jest powstałą na mocy prawa wyodrębnioną strukturą w państwie, pewnego rodzaju związkiem społeczeństwa lokalnego, którego utworzenie ma na celu samodzielne wykonywanie administracji publicznej. Posiada również środki finansowe, które umożliwiają mu realizowanie zadań. Michał Kulesza z kolei wymienia główny cel istnienia samorządu, jakim jest identyfikowanie oraz zaspokojenie zbiorowych potrzeb ludności na danym obszarze terytorialnym (Bąbała i in., 2013, s. 440).

Wymienione teorie pozwalają następująco zdefiniować samorząd terytorialny:

- działa na mocy ustanowionego prawa;
- jego działalność prowadzona jest na podstawie zasad domniemanej kompetencji;
- jego działalność nie może wychodzić poza granice ściśle określone w obowiązującym prawie;
- ma osobowość prawną i podlega państwowemu nadzorowi;
- realizowane przez niego zadania (przez wybrane odpowiednie organy) zaspokajają potrzeby zbiorowości społecznej;
- władze samorządowe otrzymują określone środki na działalność, które wykorzystują w celu jej realizowania;
- zasada decentralizacji stanowi główną ideę działania samorządu terytorialnego;
- przynależność do danej wspólnoty samorządu terytorialnego ma charakter obligatoryjny (Sekuła, 2016, s. 60).

Na podstawie przedstawionych informacji można stwierdzić, że samorząd terytorialny stanowi formę organizowania się społeczności lokalnych, które są powołane do zarządzania i kierowania sprawami publicznymi w aspekcie zapewnienia potrzeb i oczekiwań mieszkańców.

3. Gmina – jej prawo do ustalania podatków i opłat lokalnych

Gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego. Ustawa o samorządzie gminnym określa, że jest nim związek osób zorganizowany terytorialnie, definiowanych jako wspólnota samorządowa. To wyodrębniony podmiot prawa, który sprawuje władzę w administracji publicznej. Jeśli chodzi o strukturę gminy, należy wspomnieć, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 roku określa w art. 169 ust. 1, że „jednostki samorządu terytorialnego wykonują swoje zadania za pośrednictwem organów stanowiących i wykonawczych” (Konstytucja RP, 1997). Rada gminy, wójt, burmistrz bądź prezydent stanowią organy gminy – zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym. Ich działalność jest jawna, a ograniczenia mogą być spowodowane jedynie konkretnymi zapisami w ustawie (Bąbała i in., 2013, s. 443).

Gminy, jak i powiaty podejmują działania w celu zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Należy przy tym zaznaczyć, że powiaty zapewniają realizację zadań w sferze ponadgminnej, gdyż ich działalność nie może naruszać działalności gmin (zgodnie z zasadą pomocniczości oraz kompetencji generalnej).

Zadania realizowane przez gminy, usystematyzowane w cztery grupy, zostały wraz z przykładami zadań przedstawione w tabeli 1. Są to: infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna, bezpieczeństwo i porządek publiczny, ład przestrzenny i ekologia (Sekuła, 2016, s. 71).

Tabela 1. Przykładowe zadania gminy

Grupy zadań gminnych	Przykłady zadań
Infrastruktura techniczna	kanalizacja, targowiska, drogi, place, wodociągi, mosty, oczyszczalnie ścieków, obiekty gminne i użyteczności publicznej
Infrastruktura społeczna	ochrona zdrowia, opieka społeczna, kultura, szkolnictwo
Bezpieczeństwo i porządek publiczny	obrona cywilna, bezpieczeństwo sanitarne, organizacja ruchu drogowego, ochrona przeciwpożarowa
Ład przestrzenny i ekologia	zapobieganie klęskom żywiołowym, ochrona środowiska, planowanie przestrzenne

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Sekuła, 2016, s. 71).

Każda z wymienionych w tabeli 1 grup zadań realizowanych przez gminy służy zaspokajaniu potrzeb społeczności zamieszkującej na jej terenie. W ramach infrastruktury technicznej wymieniona została np. oczyszczalnia ścieków i kanalizacja, natomiast infrastruktura społeczna może obejmować ochronę zdrowia i szkolnictwo. Do głównych zadań gminy należy także dbanie o bezpieczeństwo i porządek publiczny, realizowane chociażby w ramach organizacji ruchu drogowego. Gmina poprzez swoje działania powinna również zapobiegać klęskom żywiołowym i chronić środowisko.

Podsumowując, należy stwierdzić, że na gminę można spojrzeć w sposób węższy, uznając ją za wspólnotę mieszkańców na zdelimitowanym obszarze. Natomiast

w ujęciu szerszym oprócz arealów, gmina składa się również z uchwałodawczych i wykonawczych organów, które są wybierane demokratycznie oraz z jednostek organizacyjnych, jak spółki gminne, jednostki budżetowe itp. (Sekuła, 2016, s. 71).

Podatki i opłaty lokalne stanowią jedno z głównych źródeł dochodów własnych każdej gminy. To organy gminy decydują o ich wysokości (stawki podatkowe, wysokość ulg i zwolnień) (www.nik.gov.pl, 2023).

Informacje o źródłach dochodów własnych gmin, powiatów oraz województw zawarte są w Ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Należy podkreślić, że dochody uzyskiwane przez gminy z podatków stanowią znaczną ilość wpływów finansowych do budżetu i możliwość ich pozyskania mają jedynie gminy. Należą do nich podatki: rolny, od nieruchomości, leśny, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych, pokrywany w formie karty podatkowej, dochodowy od osób fizycznych, a także od środków transportowych.

Jednym z podatków lokalnych w gminie jest podatek od nieruchomości, którego opodatkowaniu podlegają: grunty, budynki lub ich części, budowle lub ich części, które są związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych). Ustalenie wysokości stawek tego podatku jest obowiązkiem każdej gminy i następuje w drodze uchwały rady gminy. Wysokość stawek podatkowych nie może być jednak wyższa niż ustalona ustawowo w obwieszczeniu Ministra Finansów, które publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Gminy nie mogą również uchwalać stawek zerowych (Świąch, 2011, s. 142).

Innymi dochodami gminy są również wpływy z takich opłat, jak: miejscowa, targowa, skarbowa, od posiadania psów, uzdrowiskowa, reklamowa, oraz innych, które są naliczane i uiszczane według innych przepisów prawa, np. opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi (Kowalczyk, 2019, s. 33).

4. Finansowanie rozwoju infrastruktury w gminie

Szczególnie ważne z perspektywy rozwoju lokalnej, gminnej infrastruktury są samorządowe źródła finansowania. Rozwój gminy możliwy jest do osiągnięcia dzięki jej zdolnościom inwestycyjnym (Etel i Dowgier, 2013, s. 18).

Inwestycje podejmowane przez gminę cechuje, niestety, długi czas wykonywania projektu i wysoka kapitałochłonność, co zagraża realizacji całej inwestycji. Są one także specyficzne pod względem osiągania z nich zysków, tak jak to jest w przypadku podmiotów gospodarczych, które czerpią korzyści finansowe ze swoich przedsięwzięć. Cechą charakterystyczną samorządowych inwestycji w rozwój infrastruktury gminy jest tworzenie podstaw do inwestowania przez podmioty gospodarcze (stworzenie bazy ekonomicznej, która ma na celu przyciągnięcie inwestorów). Zrealizowanie przedsięwzięć rozwojowych infrastruktury gminy zwiększa również jej potencjał dochodowy, co wiąże się także z nowymi możliwościami gospodarczymi dla mieszkańców danej gminy (zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie dochodów),

jak i dla podmiotów gospodarczych w postaci zmniejszenia kosztów związanych ze świadczeniem usług oraz produkcją (Zawora, 2011, s. 357).

Rozwój gminnej infrastruktury wpływa na jej możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego. Odpowiednie urządzenia infrastrukturalne i właściwa jakość środowiska stanowią sumę cech zachęcających inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej (Zimny, 2008, s. 15).

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych środki publiczne to te, które znajdują się w dyspozycji sektora finansów publicznych, a także jednostek samorządu terytorialnego (JST) – zob. tabela 2.

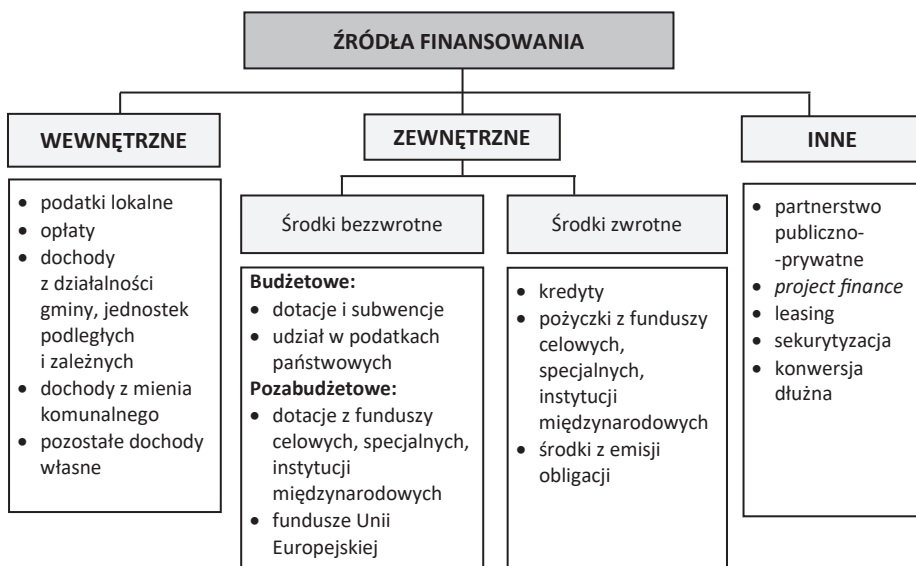
Tabela 2. Samorządowe źródła finansowania rozwoju

Środki publiczne w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego		
Dochody publiczne		
Dochody własne	Przychody publiczne	
<ul style="list-style-type: none"> • podatki lokalne • opłaty lokalne • udziały we wpływach z podatków dochodowych (PIT i CIT) • dochody z majątku • dochody jednostek budżetowych • inne 	<ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzne: <ul style="list-style-type: none"> – ze sprzedaży papierów wartościowych – z otrzymanych kredytów i pożyczek • wewnętrzne: <ul style="list-style-type: none"> – z prywatyzacji majątku – ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych 	
Subwencja ogólna		<ul style="list-style-type: none"> • część oświatowa • część wyrównawcza • część równoważąca/regionalna
Dotacje celowe		<ul style="list-style-type: none"> • z budżetu państwa • z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego • z funduszy celowych
Dodatkowe		<ul style="list-style-type: none"> • środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi • środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej • inne

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Musiałkowska i Wiśniewski, 2017, s. 91).

W dyspozycji JST znajdują się dochody i przychody publiczne, a wśród dochodów publicznych: własne, subwencja ogólna, dotacje celowe i inne. Według innej klasyfikacji niż przedstawiona w tabeli 2 źródła finansowania można podzielić na wewnętrzne (własne) i zewnętrzne (obce) oraz inne, co zostało zaprezentowane na rysunku 1.

Podsumowując, należy stwierdzić, że gminy, dążąc do rozwoju, zaspokajają potrzeby społeczności lokalnej, kreują także nowe potrzeby, inwestując w infrastrukturę komunalną oraz społeczną. Realizując coraz to nowsze inwestycje z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania, zwiększają poziom życia mieszkańców gminy, a także poziom konkurencyjności danej jednostki samorządu terytorialnego (Kokot-Stepień, 2017, s. 156).

Rysunek 1. Klasyfikacja źródeł finansowania funkcjonowania gmin w Polsce

Źródło: opracowanie na podstawie (Nalepka i Łach, 2017, s. 14).

Środki finansowe jednostek samorządu finansowego stanowią często kwoty, które nie mogą w całości pokryć realizacji zadań oraz celów inwestycyjnych, a także bieżących potrzeb lokalnych. Ograniczenia budżetowe powodują, że część zaplanowanych działań zostaje przesunięta w czasie na kolejny rok budżetowy. Świadczy to o niewłaściwie prowadzonej i nieelastycznej polityce finansowej. Ustawa o finansach publicznych dokładnie wskazuje na to, w jaki sposób powinien być ustalany plan kosztów dla jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym, aby móc zrealizować cele inwestycyjne i bieżące polityki lokalnej, jednostki samorządu terytorialnego szukają dodatkowych źródeł finansowania związanych z rozwojem infrastruktury danej gminy (Reczulski, 2018, s. 263).

W celu realizacji strategii rozwoju gminy mogą również wykorzystać obecność podmiotów wewnętrznych, czyli lokalnych inwestorów – mieszkańców czy przedsiębiorstw prywatnych (także tych posiadających osobowość prawną oraz spółki kapitałowe i osobowe) z danego obszaru. Ich uczestnictwo i możliwość zaproponowania wsparcia finansowego zależy od możliwości inwestowania określonych kwot, jak i od działań, które zachęcą przedsiębiorców do inwestowania, czyli wdrożenia instrumentów, które wynikają z realizacji danej strategii rozwojowej, a mogą nimi być, np. kredyty preferencyjne bądź ulgi podatkowe. Gminy mogą również skorzystać z kapitału podmiotów zewnętrznych działających poza jej terenem, np. od prywatnych inwestorów, także tych z osobowością prawną, z kapitału państwowego, jak samorządów wyższego szczebla, oraz z kapitałów ze źródeł pomocowych.

Uwzględniając małe możliwości finansowe gminy w realizacji strategii rozwoju w infrastrukturę, można stwierdzić, że duże znaczenie ma wobec tego wsparcie kapitału prywatnego. Należą do niego formy współpracy międzysektorowej. Polskie gminy korzystają najczęściej z takich rodzajów pomocy, jak leasing i inne umowy, np. dzierżawa, najem, fundusze *venture capital*, *project finance*, partnerstwo publiczno-prywatne, sekurytyzacja, faktoring, forfaiting.

Wiedząc zatem, że gminy mają ograniczone środki finansowe na realizację różnych przedsięwzięć, należy poszukiwać nowych możliwości finansowania, czyli dodatkowych źródeł, które wesprą rozwój infrastruktury gminy. Nakłada to na gminy konieczność podejmowania aktywnych działań zmierzających do podjęcia współpracy międzysektorowej. Warto przy tym zauważyć, że pomoc ta jest zwrotna, co oznacza, że stanowi obciążenie dla gmin wymagające spłaty. W związku z tym gminy powinny szczególnie wziąć pod uwagę bezzwrotną pomoc ze środków Unii Europejskiej w celu realizowania zaplanowanych inwestycji (Jastrzębska, 2012, s. 203).

5. Dochody własne gminy a koszty wartości początkowej środków trwałych

Dochody własne gminy można ująć jako wszystkie dochody, które gmina pozyskuje z różnych źródeł znajdujących się na jej obszarze, a ich otrzymywanie jest bezterminowe i uregulowane prawnie. Regularność wpływu dochodów własnych pozwala na utrzymanie niezależności gminy w podejmowaniu decyzji, budowaniu i realizacji strategii rozwoju, co w efekcie pokrywa potrzeby mieszkańców, jak i podnosi standard świadczonych usług. Z dochodami własnym gminy wiąże się również władztwo podatkowe, które daje gminom prawo do samodzielnego podejmowania decyzji o nakładaniu podatków czy zwolnieniach z ich pobierania, dzięki którym ma ona możliwość realizować rozwój infrastruktury.

Realizowanie inwestycji gminy w stawianie nowych budynków bądź modernizację starych, np.: naprawę dachów, wymianę okien lub usuwanie skutków zdarzenia losowego, które doprowadziło do uszkodzenia środka trwałego, wiąże się z ponoszeniem kosztów, których wartość można ustalić na podstawie prawa bilansowego. Koszt wytworzenia, który jest częścią lub całością wartości początkowej środka trwałego, składa się z kosztów ponoszonych w toku jego budowy wraz z kosztami podwykonawstwa. Kosztami wytworzenia środka trwałego jest ogół kosztów pośrednio i bezpośrednio związanych z jego budową. Zalicza się do niego również te koszty, które pozostają w związku przyczynowo-skutkowym z jego wytworzeniem, czyli koszty jego wytworzenia siłami własnymi, jak koszty bezpośrednio i pośrednio budowy danego obiektu (Łakomiak, 2012, s. 175).

Na koszty bezpośrednio budowy składają się te elementy kosztów, które bezpośrednio i jednoznacznie pozwalają określić wysokość kosztów budowy danego obiektu, jak koszty materiałów, usług obcych, wynagrodzeń z narzutami itp. Do kosztów pośrednich budowy danego obiektu należy zaliczyć koszty, których nie można jednoznacznie przyporządkować do danego obiektu na podstawie dokumen-

tów źródłowych czy konkretnych miar. Są to więc np. chociażby koszty wspólne, które dotyczą budowy kilku obiektów, i koszty utrzymania różnego rodzaju zasobów wykorzystywanych nie tylko na potrzeby budowy, ale także w innych celach (Krajowy Standard Rachunkowości nr 11 „Środki trwałe”). Przykładowe koszty, które zwiększają oraz nie zwiększają wartości początkowej środka trwałego, zostały zawarte w tabeli 3.

Tabela 3. Przykładowe koszty zwiększające wartość początkową środka trwałego w trakcie realizowania budowy i niezwiększające jej

Koszty zwiększające wartość początkową środka trwałego	Koszty niezwiększające wartości początkowej środka trwałego
<ul style="list-style-type: none"> • koszty wynagrodzenia generalnego wykonawcy, nadzoru inwestycyjnego • koszty związane z przygotowaniem terenu pod budowę, np. doprowadzenie wody, energii, budowa drogi itp. • wartość składowych stanowiących wyposażenie środków trwałych, tj. budowanego obiektu, jak np. instalacje sanitarne, elektryczne, wyposażenie budynku itp. • opłaty niezbędne do realizacji budowy na każdym etapie, jak pozwolenia, zezwolenia, decyzje o lokalizacji itp. • koszty ekspertyz, prac geodezyjnych itp. • wartość użytych materiałów niezbędnych do budowy • koszty zakupu i opracowania projektów technicznych, ekonomicznych, geodezyjnych itp. 	<ul style="list-style-type: none"> • koszty działań marketingowych niezależne od czasu ich podjęcia, nakierowane na korzyści ekonomiczne po budowie środka trwałego • opłaty, np. sankcje • koszty ponoszone przez jednostkę niezależnie od uzyskania środka trwałego • koszty ogólnego zarządu • koszty związane z przeszkoleniem pracowników z obsługi nowo powstałego środka trwałego • koszty związane z przemieszczeniem środka trwałego do nowego miejsca użytkowania • koszty poniesione przed dniem otrzymania udokumentowanej decyzji o pozyskaniu środka trwałego, jak i również przed dniem rozpoczęcia jego budowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie (www.srodkitrwale.pl, 2023).

Jak wynika z tabeli 3, do kosztów zwiększających wartość początkową środka trwałego zaliczyć można m.in. wartość wyposażenia budowanego obiektu, koszty związane z projektem geodezyjnym czy koszty wynagrodzeń wykonawców. Natomiast koszty, takie jak np. sankcje, szkolenia pracowników z obsługi nowego środka trwałego lub koszty działań marketingowych, nie zwiększają wartości początkowej środka trwałego.

Podsumowując, należy stwierdzić, że dochody własne gminy stanowią ważny i znaczący element składający się na ich system finansowy. Oddziałują one na zdolność gminy do wykonywania zadań publicznych i zaspokajania potrzeb mieszkańców, gdyż pozwalają na finansowanie tych zadań. Dochody własne gmin są ograniczone i mimo wszystko nie pozwalają na realizację wszystkich przedsięwzięć, dlatego też istotne jest zwrócenie uwagi przez gminy na koszty podejmowanych inwestycji, a szczególnie koszty zwiększające wartość początkową środka trwałego i niezwiększające jej, a także na poszukiwanie możliwości zewnętrznego finansowania (Dworakowska, 2018, s. 61).

6. Finansowanie inwestycji infrastrukturalnych na przykładzie gminy Sokolniki

Gmina jako podmiot gospodarczy, aby móc prowadzić swoją działalność, musi posiadać niezbędne do tego środki finansowe, które gromadzi i wydatkuje, realizując zadania zaspokajające potrzeby lokalnej społeczności. Kluczową rolę w rozwoju gmin odgrywa infrastruktura. W ramach badań wskazano czynniki wpływające na ten rozwój. Zwrócono uwagę na wdrażane strategie, które pomagają samorządom lokalnym w realizowaniu projektów rozbudowujących infrastrukturę. Zbadano wpływ prowadzonych inwestycji na rozwój infrastruktury społecznej, drogowej i ochrony środowiska na przykładzie gminy Sokolniki w latach 2018-2021. Dodatkowo oceniono wysokość podatku od nieruchomości w niniejszej gminie w analizowanym okresie.

Gminy prowadzą długookresową politykę w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, wyznaczając sobie określone cele do zrealizowania. Strategia rozwoju gminy zawiera plan działań, dzięki którym cele te są osiągnięte. Działania te dotyczą zarówno władz gminy, jak i pozostałych interesariuszy.

Gmina Sokolniki w roku 2021 realizowała dwie strategie: pierwsza to „Strategia Rozwoju Gminy Sokolniki na lata 2021-2030”, a druga to „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027” (Raport o stanie gminy Sokolniki za rok 2021).

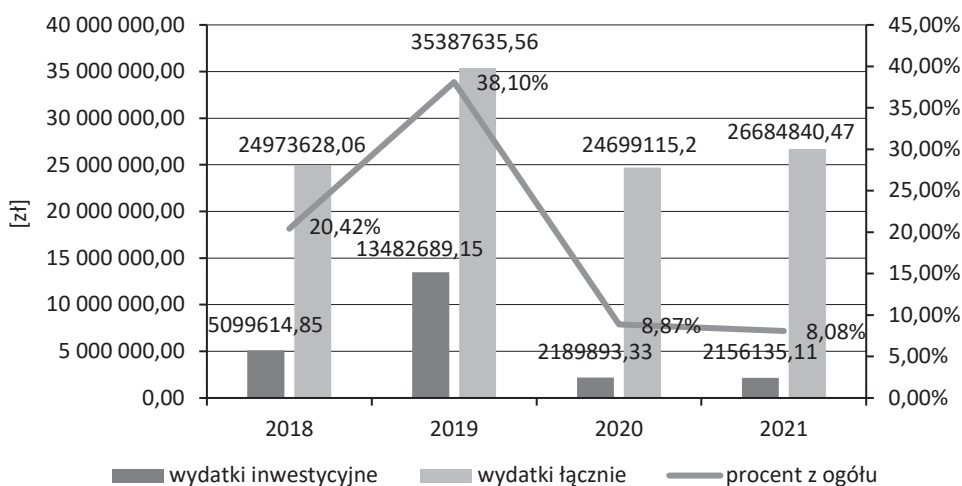
Działania podjęte w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Sokolniki na lata 2021-2030” przyczyniły się do poprawy warunków życia mieszkańców na terenie gminy. Wspierano produkcję rolną, dystrybuując informacje podane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Udzielano wsparcia także przedsiębiorcom, budując wodociągi, naprawiając nawierzchnię dróg, tworząc projekty pod przebudowę niektórych odcinków dróg. Gmina organizowała również szkolenia dla organizacji pozarządowych. W ramach strategii rozwoju gminy zmodernizowano obiekty rekreacyjne (posadowiono urządzenia siłowni zewnętrznej w Zdzierczyźnie). Działania podjęte w roku 2021 oraz te podejmowane w kolejnych latach w ramach strategii rozwoju pozwolą zrealizować wizję gminy jako środowiska przyjaznego mieszkańcom i przedsiębiorcom.

Działania podjęte w 2021 roku w ramach „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sokolniki na lata 2021-2027” zmierzały do racjonalizacji polityki społecznej, profilaktyki oraz minimalizowania negatywnych skutków problemów mieszkańców. Wspierano osoby z rodzin z problemami uzależnień poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej w Punkcie Konsultacyjnym działającym na terenie gminy. Prowadzono akcje profilaktyczne, m.in. w szkołach, kościołach (świadectwa niepijących alkoholików). Osoby starsze otrzymały opiekę i wsparcie. W ramach zadań własnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielano pomocy rodzinom w trudnej sytuacji bytowej, m.in. poprzez dożywianie w szkołach, dostęp do podręczników, akcje charytatywne. W ramach współpracy

z Państwowym Urzędem Pracy wspierano bezrobotnych mieszkańców w uzyskaniu zatrudnienia. Podejmowano przedsięwzięcia w zakresie przeciwdziałania przestępczości. Prowadzono akcje profilaktyczne w szkołach z udziałem policjantów. Każde z działań podjętych w roku 2021 oraz planowanych na kolejne lata obowiązywania strategii zaspokoi potrzeby oraz przyczyni się do stworzenia odpowiednich warunków pracy i bytu mieszkańców gminy Sokolniki (Raport o stanie gminy Sokolniki za rok 2021, s. 5-7).

W ostatnich latach gmina Sokolniki skupiała się na inwestycjach w rozwój infrastruktury, m.in.: w budowę i modernizację dróg, rozbudowę szkół i przedszkoli, modernizację oświetlenia ulicznego oraz rozwój infrastruktury turystycznej. W ramach programów rządowych lub lokalnych zrealizowano różne plany mające na celu poprawę infrastruktury w gminie. Ocenie poddano zrealizowane zadania inwestycyjne w latach 2018-2021 według sprawozdań z wykonania budżetu wraz z kwotami wydatkowanymi na wybrane zadania.

Na rysunku 2 zaprezentowano łączne wydatki inwestycyjne wykonane z budżetu gminy według rocznych sprawozdań za poszczególne lata.

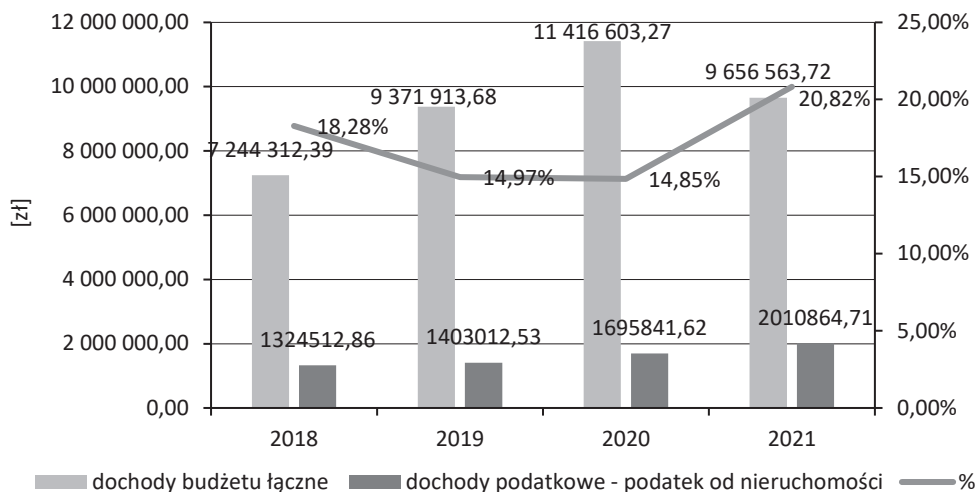
Rysunek 2. Wydatki inwestycyjne w gminie Sokolniki w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

Największy nakład wydatków inwestycyjnych w planie budżetowym wykazano w roku 2019 (rysunek 2). Wydatki majątkowe stanowiły 38,10% wykonanego budżetu. W latach kolejnych nakłady inwestycyjne stanowiły 8,87% wydatków budżetowych z roku 2020 oraz 8,08% z roku 2021. W roku 2018 wydatki inwestycyjne stanowiły 20,42% wykonanych wydatków budżetowych.

Ocenie poddano wysokość należności podatku od nieruchomości w latach 2018-2021 w gminie Sokolniki.

W latach 2018-2021 obserwowano sukcesywny wzrost dochodów gminy z tytułu podatków od nieruchomości. Dochody w roku 2018 wyniosły 1 324 512,86 zł, natomiast w 2021 – 2 010 864,71 zł, co stanowiło wzrost o 51,82% dochodów gminnych z tytułu podatku od nieruchomości. W roku 2021 stanowił on 20,82% łącznych dochodów (rysunek 3).

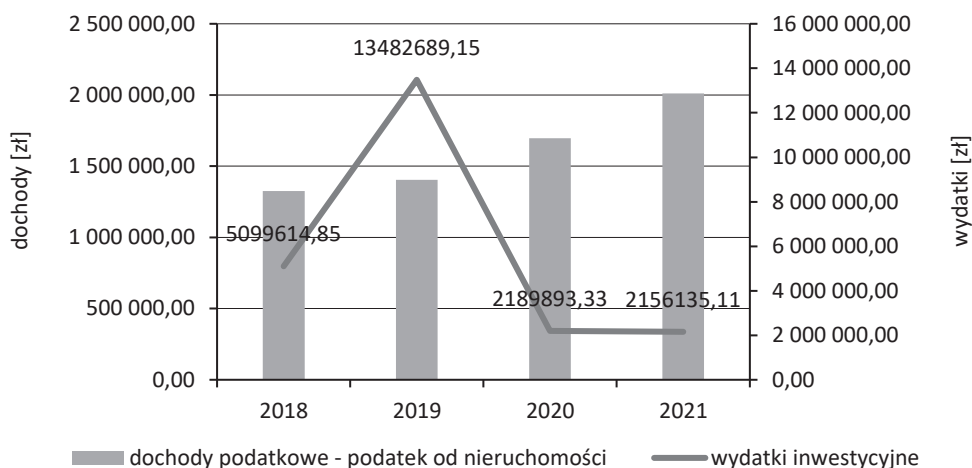
Rysunek 3. Dochody budżetu łączne oraz dochody podatkowe z uwzględnieniem podatku od nieruchomości

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

Dane na rysunku 3 wskazują, że w analizowanym okresie wysokość dochodów z tytułu podatków od nieruchomości sukcesywnie wzrastała. W roku 2019 wzrost wyniósł 5,93% w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego. W roku 2020 podatek wzrósł o 20,87% w stosunku do roku 2019. Natomiast w przypadku roku 2021 wzrost wyniósł 18,58% w stosunku do roku poprzedniego.

W przypadku wydatków inwestycyjnych w początkowym okresie nastąpił wzrost, po czym po roku 2019 wysokość nakładów inwestycyjnych spadła o ponad 83% (rysunek 4).

Jak wskazują dane na rysunku 4, mimo zmniejszenia wydatków na inwestycje, wysokość dochodów gminy z tytułu podatków od nieruchomości wzrastała w analizowanym okresie. Wykazano ujemny związek między wydatkami na inwestycje a wielkością dochodów z podatku od nieruchomości ($r = -0,63$). Wydatkowano mniej na inwestycje, a mimo to dochody z podatku od nieruchomości sukcesywnie wzrastały.

Rysunek 4. Wydatki inwestycyjne i dochody z podatku od nieruchomości w latach 2018-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

Na podstawie otrzymanych wyników z badań własnych sformułowano następujące wnioski:

1. Gminy powinny szukać zewnętrznego finansowania, aby uzupełnić swoje dochody i móc realizować wszystkie planowane projekty rozwoju infrastruktury.
2. Niezbędne jest zwrócenie uwagi przez gminy na koszty podejmowanych inwestycji, a szczególnie na koszty zwiększające wartość początkową środka trwałego i niezwiązujące jej.
3. Istotne jest tworzenie silnej bazy ekonomicznej, która ma na celu przyciągać inwestorów i stymulować rozwój gospodarczy.
4. Wprowadzenie podatku od nieruchomości może być skutecznym narzędziem pozyskiwania środków na rozwój infrastruktury i innych działań publicznych.
5. Wdrażanie projektów infrastrukturalnych w gminach powinno uwzględniać zrównoważony rozwój, ochronę środowiska oraz potrzeby społeczne.

7. Zakończenie

Gminy w Polsce jako jednostki samorządu terytorialnego, są odpowiedzialne w szczególności za pobór podatku od infrastruktury i finansowanie jej rozwoju. Pełnią one znaczną rolę w zapewnianiu dostępu do wody i sanitarium oraz ochrony środowiska. Termin „infrastruktura” w kontekście gminy odnosi się do wszystkich elementów, które są niezbędne dla funkcjonowania danego obszaru – świadczenia usług. To obejmuje chociażby budynki i instalacje, takie jak: drogi, mosty, rurociągi, sieci wodociągowe i kanalizacyjne, elektrownie, linie telekomunikacyjne, szkoły, przedszkola, biblioteki, a także usługi publiczne, w tym ochronę zdrowia i bezpie-

czeństwo publiczne. Wszystkie te elementy są kluczowe dla zapewnienia mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości życia i funkcjonowania społeczności lokalnej. Gmina jest zatem odpowiedzialna za rozwijanie i utrzymywanie swojej infrastruktury, a także za finansowanie jej rozwoju, co jest kluczowe dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i postępu społecznego oraz gospodarczego.

Celem badania było zbadanie wpływu zakończonych inwestycji na podatek od nieruchomości w gminie na przykładzie gminy Sokolniki. Dokonano analizy roli i odpowiedzialności gmin w Polsce w kontekście finansowania rozwoju infrastruktury oraz podatku od nieruchomości. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wykazanie, że gminy są kluczowe dla zapewnienia dostępu do wody i sanitariów oraz ochrony środowiska. Jednocześnie dochody własne gmin są ograniczone, co utrudnia realizację wszystkich przedsięwzięć. W związku z tym niezbędne jest zwracanie uwagi na koszty podejmowanych inwestycji oraz szukanie możliwości zewnętrznego finansowania.

Przeprowadzone badania wskazują na potrzebę dalszych prac badawczych związanych z finansowaniem rozwoju infrastruktury w gminach oraz podatkiem od nieruchomości. W szczególności istotne jest zbadanie wpływu tych zagadnień na rozwój gospodarczy i społeczny danego regionu oraz możliwości wykorzystania innowacyjnych rozwiązań w tym zakresie. Na podstawie wyników badań można zalecić kilka praktycznych implikacji. Gminy powinny zatem szukać nowych źródeł finansowania zewnętrznego, pozyskiwać pomoc bezzwrotną z Unii Europejskiej, skupiać uwagę na bazie ekonomicznej, a także dokonywać optymalizacji kosztów realizowanych projektów.

Wdrażając wskazane zalecenia, gminy mogą zapewnić sobie niezbędne zasoby do realizacji projektów rozwoju infrastruktury, stymulować wzrost gospodarczy i poprawić jakość życia swoich mieszkańców.

Literatura

- Bąbała, W., Kuniewicz, M., Pióro, E., Ryczkowska, K. i Wielgosz, A. (2013). Pojęcie i istota samorządu terytorialnego. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Administracja i Zarządzanie*, (98).
- Dworakowska, M. (2018). Dochody budżetowe jednostek samorządu terytorialnego z perspektywy absorpcji funduszy unijnych. *Optimum Economic Studies*, 3(93). 10.15290/oes.2018.03.93.05
- Etel, L. i Dowgier, R. (2013). *Podatki i opłaty lokalne – czas na zmiany*. Temida 2.
- Jastrzębska, M. (2012). Alternatywne źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego. *Przestrzeń, Ekonomia, Społeczeństwo*, 1(1).
- Jaworska-Dębska, B., Duniewska, Z., Michalska-Badziak, R., Olejniczak-Szałowska, E. i Stahl, M. (2011). *Prawo administracyjne – pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*. Difin.
- Kokot-Stepień, P. (2017). Finansowanie uwarunkowania rozwoju jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa śląskiego. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 341.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 2009 r. Nr 114, poz. 946 z późn. zm.)
- Kowalczyk, R. (2019). *Finansowo-prawne instrumenty kształtowania nieopodatkowanych dochodów własnych gmin o charakterze publicznoprawnym*. E-wydawnictwo. Prawnicza i Ekonomiczna Biblioteka Cyfrowa. <https://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/101629>

- Krajowy Standard Rachunkowości nr 11 „Środki trwałe” (Dz. Urz. MRiF z dnia 29 maja 2017 r., poz. 105)
- Łakomiak, A. (2012). Kompletność środków trwałych. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (255).
- Musiałkowska, I. i Wiśniewski, M. (2017). Fundusze europejskie w finansowaniu rozwoju regionalnego i lokalnego przez samorząd terytorialny w Polsce. *Studia BAS*, 1(49).
- Nalepka, A. i Łach, K. (2017). Czynniki behawioralne doboru źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych w gminach województwa małopolskiego. *Świat Nieruchomości – WOREJ*, (102).
- O dochodach gmin z tytułu podatków lokalnych w województwie kujawsko-pomorskim.* (2023). Nik.gov.pl. Pobrane z <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/podatki-lokalne-w-kujawsko-pomorskim.html>
- Raport o stanie gminy Sokolniki za rok 2021.* (2022). Bip.sokolniki. Pobrane z https://www.bip.sokolniki.akcessnet.net/upload/plik,20220531154236,raport_o_stanie_gminy_za_2021.pdf
- Reczulski, P. (2018). Wpływ finansowania zewnętrznego na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego. *Ekonomiczne Problemy Usług*, 4(133/1). 10.18276/epu.2018.133/1-21
- Sekuła, A. (2016). Gmina w systemie zarządzania państwem. W: A. Sekuła (red.), *Meandry zarządzania*. Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej.
- Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki z dnia 29 marca 2019 roku z wykonania budżetu Gminy Sokolniki za 2018 rok (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2019 r., poz. 5202)
- Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki z dnia 31 marca 2020 roku z wykonania budżetu Gminy Sokolniki za 2019 rok (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2020 r., poz. 4461)
- Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki z dnia 31 marca 2021 roku z wykonania budżetu Gminy Sokolniki za 2020 rok (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2021 r., poz. 4157)
- Sprawozdanie Wójta Gminy Sokolniki z dnia 31 marca 2022 roku z wykonania budżetu Gminy Sokolniki za 2021 rok (Dz. Urz. Woj. Łódz. 2022, poz. 6032)
- Święch, K. (2011). Podatek od nieruchomości w działalności przedsiębiorców. *Zeszyty Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, (40).
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1170 ze zm)
- Wpływ wydatków na wartość początkową środka trwałego.* (2023). Środkitrwale.pl. <http://www.srodkitrwale.pl/artukul,1780,19921,wpływ-wydatkow-na-wartosc-początkowa-srodka-trwalego.html>
- Zawora, J. (2011). Finansowanie inwestycji samorządowych na przykładzie gmin wiejskich Podkarpacia. *Roczniki Naukowe*, XIII(3).
- Zimny, A. (2008). *Uwarunkowania efektywności inwestycji gminnych w sferze infrastruktury technicznej*. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie.

Infrastructure Tax in the Commune

Abstract: The development and improvement of infrastructure facilities is an extremely important issue for communes, due to the fact that infrastructure is the basis for the functioning and development of each territorial unit. The article focuses on analyzing the role and responsibilities of communes in Poland with regards to financing infrastructure development and property tax. The aim of the study was to examine the impact of completed investments on property tax. The results of the research indicate that communes should seek external funding to supplement their own revenue in order to carry out all planned infrastructure development projects. Additionally, communes should focus on creating a strong economic base to attract investors and stimulate economic growth. When undertaking infrastructure development projects, communes should carefully consider the costs associated with increasing versus not increasing the initial value of fixed assets.

Keywords: financing, infrastructure development, property tax, public finance theory, accounting